

Investeerimine maksejõetusse firmasse

Toomas Prangli
Advokaadibüroo Sorainen partner

Risto Agur
Advokaadibüroo Sorainen advokaat ja saneerimisnõustaja

21.09.2009

Raskustesse sattunud äridesse investeerimine on seotud suurte riskidega, kuid sellised tehingud võivad osutuda ka kõige tulusamateks ettevõtmisteks.

Strateegilistele investoritele on majandussurutis hea aeg turupositsiooni kindlustamiseks, omandades konkurente, kliente või tarnijaid. Samuti on mitmed finants- ja riskikapitali investorid spetsialiseerunud raskustesse sattunud ettevõtete ülevõtmisele.

Investorile, kes soovib investeerida tegutsevasse majandusüksusesse, on kõige kasulikum siseneda ettevõttesse vahetult enne püsiva maksejõuetuse saabumist, kui ettevõtte vajadus uue kapitali ja oskusteabe järele on kõige suurem. See annab investorile rohkem läbirääkimisruumi, võrreldes ajaga, kui ettevõtte on saneerimisabinõud juba välja töötanud ja neid rakendamas. Konkreetseid varasid võib olla kõige otstarbekam omandada juba täite- või pankrotimenetluse raames. Ettevõtte üle tuleks saavutada piisav kontroll, mis võimaldaks ettevõtte efektiivset saneerimist. See võib seisneda võlgade kokkuostus, võlausaldajate omavahelistes hääletamiskokkulepetes, kvalifitseeritud enamusosaluse omandamises või muus.

Ettevõtte võib siiski minna hiljem pankrotti ja vastavalt pankrotiseadusele võib kohus enne pankroti väljakuulutamist tehtud tehingud (nt ettevõtte, selle osa või konkreetsete ettevõttele kuuluvate varade müük) kehtetuks tunnistada, kui see kahjustas teiste võlausaldajate huve.

Maksejõuetuid ettevõtteid ei tohi üle võtta valimatult. Kindlusta ettevõtte väärtuse säilimine. Strateegilise investori puhul on oluline ka sünergia olemasolu ja elluviimine. Koostööd tasub teha ettevõtte juhtkonnaga. Samas tasub ennetada juhtimise puudujääke ning vajadusel asendada vana juhtkond uuega. Saneerimiskogemustega juhid võivad tuua ettevõttesse uue hingamise.

Olukorras, kus makseraskuste põhjuseks on vana juhtkonna süstemaatilised juhtimisvead, on uue juhtkonna ettevõttesse toomine ainus lahendus. Ettevõttes tasub teha ka põhjalik audit. Arvestada tuleb aga, et maksejõuetu ettevõtte ülevõtmistehingus on aega audititeks kokku tavapärase 1-3 kuu asemel 1-2 nädalat.

Ülevõtmistehinguteks praegu õige aeg

Tehingu ajastus on väga oluline, tasub ära oodata õige aeg kontrolli ülevõtmiseks ning seejärel omandamistehingu ja saneerimisega kiiresti edasi liikuda.

Praegu tundub, et teatud varade hinnad enam märkimisväärselt langeda ei saa ja nende ülevõtmiseks on investori jaoks aeg küps. Samas, praktika pinnalt võib öelda, et kuigi makseraskustes võlgnikul on enamasti raha hädasti vaja, pole nad alati nõus hea meelega müüma isegi äritegevuseks teisejärgulist vara. Arvestades vara soetusmaksumust, viiks müük praeguste hindadega ettevõtte mõnel juhul tõenäoliselt veel raskemasse olukorda.

Makseraskustes ettevõtte ülevõtmisel on investoril oluline tagada, et võlausaldajad ei lükkaks ettevõtet täite- või pankrotimenetlusse, mis enamasti oluliselt kahandab tegutseva majandusüksuse väärtust.

Selleks on vaja anda ettevõttele elementaarne likviidsus, et ta suudaks olulisemaid lühiajalisi kohustusi võlausaldajate ees rahuldada. Praegu saab ettevõtte vastu pankrotiavalduse esitada iga võlausaldaja, kelle nõue on olnud piisavalt kaua sissenõutav. Saneerimisseadus annab võlgnikule täiendavaid vahendeid äritegevuse tervendamiseks pankrotiväliselt. Saneerimismenetluse algatamisel peatub ettevõtte suhtes läbiviidav täitemenetlus ning viivise ja ajas suureneva leppetrahvi arvestus ettevõtte vastu suunatud nõudelt. See annab investorile aega investeeringu tegemiseks.